

ГУМАНІСТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРІВ

Л.О.Мазуркевич, О.В.Ковальова

Автомобільно-дорожній інститут ДВНЗ «ДонНТУ»

В даній роботі розкривається гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів взагалі і конкретно у підготовці сучасних інженерів. Наголошується на визнанні особистісно-орієнтованої педагогіки інноваційною в Україні як певного ступеню в еволюції гуманістичного напрямку сучасної інженерної освіти.

Проблема, яка розглядається в статті, вважається досить актуальною в українській сучасній освіті взагалі і, в першу чергу, в освіті майбутніх інженерів. Це обумовлено тим, що найважливішою умовою сучасного навчально-виховного процесу в інституті є його особистісна зорієнтованість, яка спрямована на формування повноцінної, самодостатньої, творчої, вільної і самодіяльної особистості. Особистість студента виступає центральною метою усього навчального процесу, що уособлює його гуманістичну спрямованість.

Метою статті є теоретичне дослідження гуманістичної спрямованості інноваційної інженерної освіти.

Предметом дослідження є інноваційні освітні технології, а об'єктом – особливості сучасного навчального процесу в технічному вузі.

Необхідність гуманістичної спрямованості освіти вперше обґрунтував один з лідерів гуманістичного напрямку К.Роджерс, який стверджував, що тільки розуміння і прийняття учня таким, яким він є, без авторитарного тиску з метою кардинально його змінити, робить процес формування особистості результативним [1, с.14]. Отже, сутність гуманістичного напрямку освіти полягає саме в дбайливому ставленні до особистості студента, у повазі до його особистісного «Я», у орієнтації на особистісну сутність кожного студента, прагнення надати певних умов до його розвитку відповідно вимогам сучасного суспільства.

Гуманістична педагогіка цілком відповідає положенням Болонського процесу щодо визначення сучасної освітньої парадигми у розумінні принципово нової позиції викладача і студента в навчальному процесі. В гуманістичній парадигмі викладач перестає бути засобом навчального процесу, а перетворюється на його визначний чинник. Він стає провідною фігурою у взаємодії із студентами на шляху самостійного здобування знань останніми.

Слід відзначити, що гуманістичній спрямованості навчання в інституті сприяє використання особистісно-орієнтованої педагогіки. У вітчизняній освіті вона є інноваційною, хоча в зарубіжній освітній системі вона визнається лише як один з напрямів гуманізації освіти і трансформації принципово нових відносин в системі «викладач – студент». Разом з цим, важливо відзначити, що особистісно-орієнтоване навчання в українській сучасній педагогіці розробляється на основі поєднання позитивних надбань традиційної вітчизняної і зарубіжної педагогіки та психології з новими інноваційними технологіями у освіті.

Методологічною основою особистісно-орієнтованого навчання, на наш погляд, можуть бути наукові праці Ю.Бабанського, В.Загвязинського, І.Лернера, К.Ушинського, А.Макаренка, Є.Бондаревської, І.Якіманської та інших.

Особливо слід відзначити вклад у розробку особистісно-орієнтованого навчання І.Якіманської, яка у вітчизняній педагогіці в якості його провідного чинника ввела поняття суб'єктного досвіду і розробила суб'єктно-особистісну освітню парадигму [2, с.13].

Інновації в педагогічній практиці покликані покращити розвиток і результати навчально-виховного процесу у відповідності до вимог змін усієї системи взаємин людини зі світом. Усталеної структури інновацій в освіті сьогодні не існує. Більше того, гуманістична основа в технічних вузах, яка закладена в програмах суспільних наук, постійно скорочується. Інноваційні технології більшість викладачів технічних дисциплін майже не застосовують, оскільки, уявляється нам, мають досить спрощене розуміння інноваційної діяльності в освіті.

Звісно, що інноваційна освітня діяльність викладача щодо застосування нововведень не піддається формалізації [3, с.52], оскільки потребує врахування людського чинника. Однак інноваційні технології в сучасних умовах спрямовані на підвищення якості освіти, зацікавленості студентів у навчанні. Вони дають змогу не тільки диференціювати, а й індивідуалізувати процес навчання на основі застосування, в першу чергу, особистісно-орієнтованої освітньої парадигми.

Індивідуальний підхід у навчанні не є новим у вітчизняній педагогіці, оскільки він розроблявся науковцями ще у 70-х роках ХХ століття. Але сьогодні в межах особистісно-орієнтованого навчання він уявляється більш особистісно спрямованим на формування мотивації студентів не просто на одержання знань, а, перш за все, на самостійну роботу з добування знань і диференціації інформації, яка сприятиме підготовці майбутнього фахівця. Це визначається потребами суспільства у спеціалістах, які відповідають вимогам нової соціокультурної ситуації. В той самий час, суперечливим стає зміст фахового навчання студента, яке зорієнтоване на вузьку професійно-функціональну підготовку. В

сучасному глобалізуючому світі новітня гуманітаристика висуває вимоги до формування в процесі навчання особистісної активності кожного студента, здатного змінювати реалії існування в контексті нормальної, звичної і звичайної активності, усвідомлювати її плоди у площині трансляції і ретрансляції культурних смислів [4, с.51].

У загальному психолого - педагогічному контексті мотивація є складним утворенням, «сплавом» рушійних сил поведінки, що відкривається суб'єкту у вигляді потреб, інтересів, включень, цілей, ідеалів, які безпосередньо детермінують людську діяльність. Мотиваційна сфера або мотивація в широкому сенсі слова з цієї точки зору розуміється як стрижень особистості, до якого «стягуються» такі її властивості, як спрямованість, ціннісні орієнтації, установки, соціальні очікування, домагання, емоції, вольові якості і інші соціально-психологічні характеристики.

Дослідженнями ряду науковців виявлені різні класи навчальних мотивів студентів: широкі соціальні, в яких відбивається суспільна значущість навчання; професійні, що саме відображають значущість навчальної діяльності для оволодіння майбутньою професією; пізнавальні, які пов'язані з потребою в нових знаннях. Інноваційні освітні технології, що сприяють гуманістичній спрямованості навчання, впливають на формування мотивів навчальної діяльності студентів, на їх свідоме ставлення до процесу навчання і самостійної роботи під керівництвом викладача, який стає наставником і другом, стимулює, спрямовує і корегує процес набуття знань і вміння їх пошуку в масі інформації.

Таким чином, гуманістична спрямованість освітнього процесу обумовлена використанням інноваційних технологій в системі і, перш за все, особистісно-орієнтованих, індивідуальних підходів у навчально-виховному процесі, особливо в технічних вузах.

Література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004.
2. Плигин А.А. Личностно-ориентированное образование: история и практика. Монография. – М.: «КСП+», 2003.
3. Вірста С.Є. Інноваційне навчання: метод проектів // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2007. – Вип. 50.
4. Жорнова О.І. Суб'єктне формування студентів: до визначення мети та завдань педагогічного дослідження // Проблеми освіти: Наук.зб. / Кол.авт. - К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2008. – Вип. 57.

14.04.2011р.